

Esztergomi Lapok.

SZERKESZTŐSÉG:

SZÉCHENYI-TÉR (SZERENCSES-FÉLE HÁZ.)

HOVÁ A LAP SZELLEMI ÉS ANYAGI RÉSZÉT ILLETŐ KÖZLEMÉNYEK KÜLDENDŐK.

KEZIRATOK NEM ADATNAK VISSZA.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP ÉS CSÜTÖRTÖKÖN.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egész évre ————— 12 K.
Fél évre ————— 6 K.
Negyed évre ————— 3 K.

→ EGYES SZÁM ÁRA 12 FILLÉR. ←

KIADÓHIVATAL:

(SZÉCHENYI-TÉR SZERENCSES-FÉLE HÁZ.)

HOVÁ AZ ELŐFIZETÉSI PÉNZEK KÜLDENDŐK.

HIRDETÉSEK

ÉS NYILTTÉRI KÖZLEMÉNYEK A KIADÓHIVATALBAN VÉTETNEK FEL.

A városok és a kötelező tűzkárbiztosítás.

Az államra, a társadalomra és a városokra az életviszonyok fejlődésével hova tovább az a kötelesség hárul, hogy minél erőteljesebben résztvegyenek a szociális kérdések megoldásában, ez magával hozza azt, hogy hova tovább beleavatkozzanak olyan kérdések megoldásába, amelyek eddig a magán üzleti tevékenységnek voltak fenntartva. De nemcsak szociális indokok kényszerítik erre a városokat, hanem a reájuk váró nagy feladatok pénzügyi költségeinek a megszerzése is. Így találkozunk azzal a modern iránnyal, hogy a városok községi takarékpénztárt létesítsenek, a városi műveket pedig, mint vízvezeték, vasutat, világítást, fürdőt saját költségükön építsenek.

Azok közt a szociális feladatok közt, amelyek első sorban is az állam vagy a városok által oldandók meg, a legnagyobb fontosságú az elszegényedés megakadályozása. Az államra nézve azért, mert hiszen az egész állami lét, adózás, műveltség, hadadás, közintézmények fentartása, hadügy a vagyonsodással van összefüggésben. A városokra nézve szintén ebből az okból, de meg ezenkívül azért is, mert a legtöbb állam törvényei szerint a szegények ellá-

tása a városok és községek terhére képezik. A biztosítási ügy az elszegényedés megakadályozásának leghathatósabb eszköze s mint ilyen eminenter az állami vagy a városi feladatok közé tartozna. És ennek dacára azt látjuk, hogy míg a baleset elleni biztosítás, a betegségélyezés, amely lényegileg szintén biztosítás, továbbá az aggság és rokkantság esetére való biztosítás állami törvényekben van szabályozva és biztosítva, addig a kár elleni biztosítás a legtöbb államban üzletileg és a magán-tevékenység által nyert kielégítést.

Vannak ugyan egyes államok, amelyekben a tűzkárbiztosítás ki van véve az üzleti foglalkozásból, sőt hazánkban is vannak kísérletek, amelyek ezzel szemben a biztosítást közigazgatási feladattá tették, de ez nagyon is szörványos, amely a szabályt csak megerősíti. Így pl. nálunk Maros-Torda vármegye alkotott egy kölesönös tűzkárbiztosítási intézményt általános kötelezés nélkül, amely azonban csak a múlt 1905-ik évben lett életbeléptetve. Ezenkívül még Budapest székes főváros alkotott és pedig a kötelező tűzkárbiztosításra nézve szabályrendeletet, amely azonban kormányhatósági jóváhagyást nem nyert.

Ezektől eltekintve, a kötelező tűzkárbiztosításra nézve semmiféle más intézkedés vagy kísérlet tudomásom szerint nem történt. Ujabb időben hírlapi uton indult meg egy akció az állami kötelező tűzkárbiztosítás behozatalára nézve, amely azonban előreláthatólag komolyabb következményekkel nem fog járni.

Nézetem szerint azonban ezen ügyet a városoknak kell a kezükbe venni. Azért pedig, mert a városokban levő épületek fenntartása, továbbá a szegényügy rendezése és az elszegényedés megakadályozása első sorban is a város érdeke. De meg más részről azért is, mivel állami szabályozásról, ama megoldásra váró nagy politikai feladatok miatt a jelenlegi viszonyok között előrelátható ideig még szó sem lehet. Harmadik indokból azért is, mert a magyar városok arra a jövedelemtöbbletre, amely a biztosításból származna, nagyon is reá vannak utalva.

A kötelező városi biztosítás csakis a tűzkárookra lenne kiterjeszthető, a kárbiztosítás többi ága, mint pl. a jégkár elleni biztosítás, nem alkalmas arra, hogy a városok szabályozhatók.

A kötelező városi tűzkárbiztosítás elő-

Az „ESZTERGOMI LAPOK” tárcája.

A váradi véres virradat.

Ibrahim basa éppen akkor vonult be Nagyvárad falai közé, a mikor a Körösparcon piros pünkösdi virágos napját ünnepelték. A főpáncs ütött tábornok, a váradi fehérség, éktelen lármát csapva. Már-már hajbakaptak a kontyos emberek azon, hogy ki legyen a pünkösdi királynő, amikor megharsant a város kapui felől az Ibrahim héthatártrengő kürtje. Egyszeribe elült a faj, szétugrott az asszonyi tábor. Tudta mindenki, hogy amikor Ibrahim el látogát a Körös partjára, nem megyen el üres kézzel. Házról-házra járnak a szpáhijai, hogy előkutassák a váradi szép asszonyokat, patyolatos leányokat, akikkel a kegyelmes nagyvezérnek akart kedveskedni. No meg a saját háremét is fel kellett frissíteni mindig néhány szép virágszállal, amilyen bőviben termett a váradi sáncok alatt.

Ibrahim bős haraggal verte hátágu csutorával arabs ménjét, amikor látta, hogy az utcák néptelenek. A lakosság pinczékbe, földalatti üregekbe bujt. Csupán az öregek ültek a házak előtt a lócákon, nagy alázattal köszöntve a kegyelmes urat, aki most minden élet parancsolója lett.

— Te kutya gyaur, szolt egy gubbasztó, ősz magyarhoz a rettenetes Ibrahim. Nem jön elem senki a hitetlenek közül, hogy hódoljon a legszentségesebb szultán katonájának, hogy csokolja a lovam patáinak a porát?

— Kegyelmes, nagy uram! Nincsen ezen a tájékon emberfia. Csak az öregje botorkál még a felföld partján. Az ifja ott van a fejedelem seregében. Hadverő lett mind. A mi pedig vészonseléd volt, rabláncra füzte Ahmed basa még a husvétkor.

— Hazudsz kutya gyaur! Elbujtak előlem! De hiába! Rabszjira kerülnek mind! Ha maguktól elő nem bujnak az egérlyukakból, majd kiöntöm őket!

Azzal nyomban parancsot adott, hogy a Körös vizét gátolják el a sánc alatt. Aztan, ha a zsülikek mögött már emeletnyi lett a víz, egyszerre törjék át a gátat. A rohanó áradat előnti a várost s majd — kibujnak az ürgék az egérlyukakból. — Ibrahim felkacagott s már előre kéjelgett, ha elgondolta, hogy egyszerre csak megnépesedik a Körös partja, amikor az ár áttöri a gátat és befurkodik a földalatti rejtekekbe.

A rettenetes Ibrahim, akinek elvonulását e messze ronáságon elhamvadt falvak, ujonnan lett temetők jelezték, kétezer lovassal körülkerítette a várost, hogy a meneküléskor senki emberfia el ne vonulhasson. Aztán kiadta a parancsot.

— A legszebb gyaur szüzet, a ki létezőnek a hitetlenek között, hozzátok elem. Az én szakállamat vakargassa, az én arcomat csiklandozza, háremem legpuhább pávatollaival!

II.

Vakondok élete volt azokban a szomorú időkben a váradi magyaroknak. A föld alatt várják a szerencsétlenek mentsvárát, a hova

kincsüket, drágaságukat, gyermekeiket, jó magukat rejtették, amikor közeledett a sor vérszomjas, tarfejű, pogány: sarcolni, jaiicsárnak való ifjat elhurcolni, keresztény leányt rabszjira füzni.

Ott, a föld alatt tanyáznak most is. Hoszszu, végtelen alagutakat furtak. Azok voltak az utcák, a sikátorok, amelyeken egymást felkereshették. A templom alatt hatalmas négy-szöveget vájt a kétségbeesett emberkéz. Nagy veszedelem idején ide, a Szent László sirja köré gyűltek, hogy térdenálva menesszenek buzgó imát az ur trónusának szent számolyához. Az istenes énekek, az epedő fohászok új erőt, új hitet varázsoltak az elankadt remény-ségekbe és bizadalommal hallgatták a lelkészük szép szavát, hogy a Megváltó ellátogat a föld alá is a hívei segítségére, mert a keresztnek győzedelmeskednie kell a pogányok félhaldján.

Pünkösdi imára is a László sirja köré gyűltek a váradi emberek. Földesur, nemes és jobbágy egyformán borult le a kereszt előtt. Nem szólított itt senkit nagyuri gög robotos munkára. Egyformán ember, könyörgő kétségbeesett teremtése a Mindenhatónak volt itt mindenki.

Lőrinczy Ferenc, a sok csatát állt, vitéz dalia, sehogy sem tudott beletörődni abba hogy elbujják a török elől. Sohase látta még az ő hátát az ellenség. Vagy szemben volt vele, vagy meg ő tekingette a pogány eszeveszett vad futását. Menekülésre se vágta a sarkantyuját toporzékoló paripája szügyébe. Csak olyankor nógatta vágatásra a nemes állatot, amikor a futamodó ellen után kellett iramodni. Most is elkesere-

nyei szembeötlőek, és azok a következőkben nyilvánulnának.

1-ször az áltaános és kötelező biztosítás folytán az nagy mértékű kiterjedést nyerne, belevonatnának abba a legszegényebb emberek épületei is, s így az elszegényedés elleni védekezés általánosabb és hatóságosabb volna.

2. A biztosítás nagy mértékű kiterjesztése folytán a biztosítási díjak is lényegesen eszketenhetők lennének.

3. A városi közjövdelem lényeges szaporítása mellett a városi közteendők is jobban elláthatók és kielégíthetők volnának.

4. A biztosító intézeteknek, még a hazaiaknak részvényei is nagy mértékben külföldiek kezében lévén, az a nagy jövdelem amely évről-évre a külföldi tőkét gazdagítja, belföldön marad, a vagyonosodást és jólétet nagy mértékben előmozdítja. Ezek után lássuk azt, hogy a tűzkárbiztosítás körülbelül milyen jövdelemet ad, mivel ez a kérdés az, amely az egészre nézve döntő fontosságú.

Az 1904-ik évben Magyarországon, Horvát-Szlavonországot is beleértve, a tűzkár ellen biztosított összeg a hazai és külföldi biztosító társaságoknál együtt 9.049.114.000 millió korona volt. Ebből befolyt díj 30.193.000 korona, amelyből kifizetett 23.668.000 korona. Fenmaradó díjbevételei többlet 6.525.000 korona. Ebből 15%-ot (978.550 koronát) szerzési, irodai, tisztviselői fizetésekre levonva maradna 5.546.450 korona.

Tekintve azt, hogy az összes törvényhatósági és rendezett tanácsú városokban levő épületek értéke jóval nagyobb és több mint a községekben levőké, azt hiszem nem csalódom, ha az összes épületek értékének mintegy 2/3-ad részét a városokban levőnek állítom.

detten lépett a földalatti szentélybe és buzditotta pajtásait, hogy vonuljanak az Isten napfényes ege alá és vivjanak harcot a törökökkel. Hiába siránkozott a sok asszony meg leány, hogy ezerszáz a török odafent: istenkísértés volna szembeszállni véle. Ferenc nem tágitott s már-már maroknyi csapattal a földalatti üreg szája felé tartott, amikor hirtelen hófehér karok fonódtak maga köré, lágy öleléssel.

— Maradj velünk, szép vitézem! Drága szerelmem! Odafent biztos halál vár reád. Karomban a boldog, mámoros élet kínálja néked minden üdvét. Ne menj, még elárulsz bennünket. A török, üresen találva a házakat, úgy is elvonul...

Ferenc visszafordította dusfürti fejét és a szépek-szépe forró, szerelemittas csókot forrasztott a sörte bajusz alá.

Régen szerették egymást. Még akkor valotta be szerelmét az Adorján várkertjében, a mikor a pogányoknak még hire hamva sem volt nagy Biharországban. Ködmönös, kis legény volt akkor a Ferkó, ártatlan babaleány a Barsay Terka, akinél szebb bimbó nem virult sehoh az Alföld végtelen, égbeolvadó rónaságán. Örök hűséget fogadtak volna már réges-régen a pap előtt, ha nem garázdálkodott volna a környékükön a török vérszomjas hadinép, örök rettegésben tartva minden fajú és rendű népét a Köröspartjának.

Terka bársonyos kezefejével végigsimogatta jegybéli legénye pelyhedző arcát és a borús tekintet mosolyra olvasztotta nevető szeméinek reményfakasztó sugaraival. A gömbölyű karok selymes pánccija odakulcsolta a

De térjünk át az egyes városokra. Sajnos, részint az idő rövidsége, amennyiben egy ilyen nagy kérdéssel való beható foglalkozás hónapokat venne igénybe, részint a biztosító társaságok merev elzárkózása, amelynél fogva az egyes városok által kért adatokat rendelkezésre nem bocsátották, csak néhány városban és csak megközelítő számadatokkal szolgálhatok.

Miskolc.

A házak értéke . . .	53,322.500 K 20 f.
Ennek biztosítási díja	
20/00-lel	106.645 „ — „
Évi esetleges kár 30.000 K	
Üzleti kiadás	15.000 „ 45.000 „ — „
Valószínű tisztajövdelem	61.645 K — f.

Nagyszombat.

A házak értéke . . .	11,158.014 K 60 f.
Ezután 20/00 bizt. díj . . .	22.316 „ 03 „
Évi esetleges kár 6000 K	
Üzleti kiadás	5000 „ 12.000 „ — „
Valószínű tisztajövdelem	10.316 K 03 f.

Nagy-Károly.

A házak értéke . . .	5,813.840 K — f.
Bizt. díj 20/00	11.627 „ 68 „
Esetleges kár	2000 K
Üzleti kiadás	5000 „ 7.000 „ — „
Marad tisztajövdelem . . .	4.627 K 68 f.

Losonc.

A házak értéke . . .	9,340,520 K — f.
Ennek 20/00 bizt. díja . . .	18.681 „ 04 „
Évi esetleges kár 5000 K	
Üzleti kiadás	5000 „ 10.000 „ 04 „
Marad tisztajövdelem . . .	8.681 K 04 f.

Esztergom.

A házak értéke . . .	8,213.394 K — f.
Ezután 20/00 bizt. díj . . .	16.426 „ 78 „
Évi kár	4000 K
Üzleti kiadás	5000 „ 9.000 „ — „
Marad tisztajövdelem . . .	7.426 K 78 f.

dalia fejét a lázasan dobogó kebelre, a melynél szebb párnán még nem álmódott halandó a mesebeli boldogságról.

És a dalia izmos kezéből kihullott a halált osztó kard . . . Az apró, női ujjak pedig kikapcsolták a gyilkofogó pánccél rozsdás csatjait . . .

III.

Ibrahim betartotta kegyetlen szavát. Másnap hajnalra toronymagasra emelkedett a Körös vize a sánc alatt és a kürt szavára megbontották a kürt palánkjait. Az ideig-óráig bilincsekbe vert vizár ellenáthatatlan erővel törte át a folyó medrét és rövidre rá az egész város fölött üntudatlan, kegyetlen urrá lett a pusztító elem, a vadul szétterpeszkező víztömeg.

Ibrahim a kálvária csucsán ütötte fel a sátrát és onnan akart kéjelgő szemlélője lenni a bekövetkezendő, borzalmas pusztításnak, a kétségbeesett emberek menekülésének. Egy olyan borzalmas kép tárult eléje, amely még Neró szívét is meglágyította volna, de neki tulvilági gyönyörűséget szerzett. A kihaltnak látszó város egyszerre megélné. A föld alól ezrével bujtak elő a kétségbeesett emberek, levegő után kapkodva, ruhátlanul gázolva az egyre növekvő vizárban.

Az előbb még siri némaság honolta utcák kísérteties esendjét felverte ezer ajak siró panasza, velőig ható segélykiáltása, örvöngő horgése. Ilyen lehetett a sorsa Faraó népének, amikor a Vörös tenger hullámai összeapokodtak felette.

Amint ezekből látható, a tűzkárbiztosítás tisztességes, szép jövdelemmel járna. Egyes város azonban a kockázatot, amely esetleges nagyobb tűzveszély esetén előállna, nem viselhetné. Szükséges lenne ennél fogva azoknak a városoknak, amelyek a tűzkárbiztosítást behozták, egy viszontbiztosító intézetet alkotni. Ily módon a kockázat nagyobb körre lenne kiterjesztve. Természetes dolog, hogy a biztosítási díjak minden városban azért az illető várost illetnék s csak a viszontbiztosító díjak illetnék a központot, amelynek jövdeleme aránylagosan osztatnék fel.

Dr. Szentpály István.

Apróságok.

(N.) Boldogult Erzsébet királyné emlékét olyképp vélte a város közönsége megörökíteni és a késő utódoknak is emlékeztetéssé tenni, hogy emlékfákat ültetett a külső katonai közkörház épülete elé.

Az emlékeztető táblák — melyekre ezek a szavak vannak festve „Erzsébet királyné emlékfái“ — ezt a kegyeletet hirdetik is, ámde a fák, melyek a kegyeletet volnának hivatva megörökíteni jórészt kidüledtek, vagy elkalódtak; az ott éktelenkedők pedig szomoruan jelzik, hogy a felügyeletre hivatott szaktisztviselőből tökéletesen elpárolgott az a kegyeletes érzés, melyet a nagy királyné emléke iránt a város közönsége érez. Jobb lesz azokat a táblákat is eltávolítani, nehogy a gúny fegyverének legyenek czéltáblái.

A mint tudjuk a földművelésügyi Minisztérium, ezer koronát juttatott a gazdasági egyesület kezeihez a házi ipar; jelesül, a kosárfonás és czirokseprő készítés tanítására. Illetékes helyről azonban arról nyertünk fevilágosítást, miszerint daczára annak, hogy a tanulók ingyen kapják az oktatást, ingyen az anyagot, és az elkészített kosarak és seprők is az elkészítő tulajdonnál válnak azokkal szabadon rendelkeznek, ennek daczára földműves népünk fiatalága éppen nem lelkesedik az ügyért s valóság-

A szpáhik a falakon kívül lesték a menekülőket. A ki elérte a határt s kimenekült az iszonyatos halál ölelő karjaiból, belerohant az emberi arcot viselő, tarfejű ördögök gyűrűjébe. Nem volt menekülés. Lőrinczy Ferenc jobb karjában hatalmas gyilkoló acéllal vágott utat magának és menyasszonyának, aki görcsösen kapaszkodott mesztelen karjával és lábával jegyese testébe. Nem használt ott a hős virtus Ferenczet hátulról megrohanta néhány török s mire védekezhetet volna, már vasmarok szorította össze, kötél tette bénává, lábait, kezét. Még annyi ideje sem volt, hogy a kardját szívébe márhassa. Látnia kellett mint fogja át egy durva, marcona szpáhi marka a Terka patyolatos testét, csokolgatja puffadt duzzadt szájával arája, harmatos, rózsás orcáját Ajultan, eszméletlenül hurcolták el a váradi százszorszépet Ibrahim elé.

— Ime, a legszebb váradi szüz, — szólt a szpáhi, a basa; sátora elé érve.

Ambrailattal, balzsamos olajjal keltették életre. Azt hitte a szerencsétlen, hogy e rémeket csupán álmódja. Nem hitte, hogy ez szomorú, kétségbeesett, kegyetlen valóság. Csak akkor érezte, hogy nem álom az, a mi vele történik, a mikor a petyhüdt, öregesont Ibrahim átölelte vékony karjaival s nyáladákos szakálával az ajakát érintette.

Kétségbeesetten tekintett körül. Ferenc koponyáját éppen akkor hasította keresztül egy szpáhi csatabárdja, a másik pillanatban márványhideg ajkat nyaldosott Ibrahim kéjsóvár, kiszáradt ajka is . . .

III

— Dr. M

országgyűlési

rammjában te

Esztergom v

nemcsak váro

gal úgy kell fogdosni résztvevőket, mint hajdanában a katonasorba állókat.

Ez a jelenség éppen nem örvendetes, mert hiszen tudjuk, hogy szegényebb földműves népnél erősen küzd a mindennapi kenyérért és a legjobb nyári keresetből sem képes a téli szükségletet egészen biztosítani. Azt gondoljuk, hogy az illetékes faktoroknak úgy kellene ezen dolgon segíteni, hogy a legjobb és legszorgalmasabb tanulók részére jutalmakat tűzzenek ki, a város pedig intézkednék, hogy a házi-ipari tanulmányra a mező és hegyörök berendeltetnék, a téli hónapokban úgy sincs nappal dolguk a külföldön.

Régi óhajta ment teljesedésbe a közönségnek akkor, mikor a vágóhidat a régi helyről a város közepéről kitelepítették Szentgyörgymező kerület legszélére. Valóságos harcokat kellett vívnia a hatóságoknak a mező és hegyörök utóbbiak engedtek, s maguk is belátták, hogy a nagyobb érdek előtt a kisebbnek meg kell hajolnia.

Ma ezen a helyen nincs vágóhid és mégis azt látjuk, hogy még mindig tarthatatlanok az ottani állapotok.

Adott a Gogdviseles a város közepére egy dús forrásu, az emberi egészségre is hasznos, de egyéb hasznos célokra is felhasználható vizet mely bőségesen hőmpolyög a kisdunába. Bezzeg ha Kecskemét, Nagy-Körös, Debreczen stb. városában bugyogna fel a föld mélyéből, mennyire megtudnák becsülni mily szép ágyat is készítenének részére, nálunk mintha nem is a város közepét rútitáná be, piszkos, szemetes, süppedéses árka.

Ez is úgy van, mint az a közmondásos közös ló, melynek rendszeren úrós a háta. Ott a káptalan is úr, meg a város is úr, ámde azt hisszük, hogy a város hatóságának nagyobb érdeke az, hogy ez a piszkos állapot megszűnjék, tehát a kezdeményezést a városnak kell megtenni, hogy ez a patak valamikor beholtzassék. Miután úgy sem remé hettő, hogy ez a kérdés vajmi gyorsan nyélbe ütessék, bizza meg a város már most a tisztí főügyészt, hogy tegye folyamatba az egyezkedést, talán ilykép legalább a jövő nemzedék megéri még, hogy tisztázódnak a helyzetek.

Négy öt évvel ezelőtt a város Szentgyörgymező kerületében elüthetett vagy ezer darab szederfa, azzal a céllal, hogy ott a szegényebb néposztály közt a selyemgubó termelés meghonosíttassék s ilykép részükre kereset biztosíttassék. Megállapodás történt az árvaház vezető apáccákkal, hogy annak idején az árvaházban minta selyemgubó termelő helyiséget rendeznek be, hogy ilykép míg egyrészt az árvagyermek keresethez jutnak, másrészt hogy mintául szolgálva az ott lakó munkásnép gyermekei szintén megkedveljék a selyemgubó termelését és ilykép segélyre legyenek szüleiknek.

A szederfák ma holnap alkalmasak lesznek a csonkításra, s így misem állja útját a kitűzött nemes cél megvalósításának.

A polgármester úrhoz fordulunk s arra kérjük, hogy bokros teendői mellett is legyen figyelemmel erre az ügyre, ne hagyja a munkás nép jólétére irányuló eme egészséges kérdést a sikertelenség zátonyára jutni.

HIREK.

— **Dr. Kmety a r. t. városokért.** Városunk országgyűlési képviselője híven betartja programjában tett azon ígéretét, hogy nemcsak Esztergom városának gondjaiban vesz részt, hanem városunk érdekeiért fog küzdeni, ha-

nem az országos jelentőségű ügyekből is kivézi a maga részét. Ott volt a nemzeti küzdelem előharcosai sorában nagy tudásával irányítva a érdekeinek védelmének már többször, most pedig sikra száll a hazai rendezett tanácsú városok jobb sorsáért. Legutóbb az orsz. 48-as és függetlenségi pártnak azon értekezletén, mely a belügyi tárcza 1907. évi költségvetését tárgyalta, feltűnést keltő módon szólalt fel a miatt, hogy abban a városokra nem gondolt senki és hűen esetelvé a r. t. városok helyzetét, követelte a kormánytól, hogy azokra, mint a magyar kultúra- és nemzeti eszme legfőbb istápolóira most már okvetlen gond fordíttassék. Képviselőnk felszólalására Wekerle Sándor dr. miniszterelnök válaszolt, aki is ki jelentette, hogy a r. t. városok bajai előtt ismeretesebb lévén azoknak orvoslása iránt a kormány már az 1908. évi állami költségvetés során fog gondoskodni. Amily megnyugtató ezen kijelentés, ép olyan öröm azt is tudni, hogy dr. Kmety tovább is megy. Nevezetesen még a jövő évről januárjában értekezletre fogja összehívni a r. t. városok országgyűlési képviselőit a végül, hogy a r. t. városok érdekében a legmesszebbre lépjenek.

— **A főispáni titkár távozása.** Dr. Uray István főispáni titkár városunk volt rendőrkapitányát fizetéses segédfogalmazóvá nevezte ki a belügyminiszter a vezetése alatt álló miniszteriumba. Az új miniszteri segédfogalmazó legközelebb el is foglalja már állását. A főispán új titkárát a budapesti központból fogják kinevezni.

— **Városi közgyűlés.** Esztergom szab. kir. város képviselő-testülete ma d. u. 4 és folytatlag holnap d. e. 10 esetleg d. u. 4 órakor rendes közgyűlést tart a következő tárgysorozattal: 1. a házipénztár 1907. évi költségvetési előirányzata. 2. A járdakövezési pénztár 1907. évi költségvetése. 3. a mezőri pénztár 1907. évi költségvetése. 4. a közmunka (uti) pénztár 1907. évi költségvetése.

— **A főreáliskola ügye.** Nagy Antal reáliskolai igazgató állandó és hathatós agitációt fejt ki a reáliskola államosítása és 8 osztályúvá való fejlesztése érdekében. A város vitális érdekeit szolgáló eme dícséretreméltó buzgalomnak már van is látható eredménye. A hivatalos gépezet megindult. A főispán ma d. e. 10 órára egy szűkebb körű értekezletet tart, melyen egy a cél megvalósítása érdekében indítandó nagyobb városi mozgalom részére fogják a tálajt előkészíteni.

— **Ülések a megyénél.** A vármegyeház építő bizottsága dec. hó 1-én d. e. 10 órakor ülést tart az alispán elnöke alatt az ülés tárgyát a vármegyei székházépítési tervéin a belügyminiszter által javasolt változtatások megállapítása fogja képezni. A vármegye állandó bíráló választmánya december hó 7-én d. e. 10 órakor tarja ülését a megyeháza tanácstermében.

— **Határjárás.** A város határát a szervezési szabályrendelet szerint évenként be kell járnia a város gazdasági és szaktiszviselőinek, továbbá az ezen célra felkérendő képviselőknek, hogy a város tulajdonát képező ingatlanok állásáról, az esetleges foglalásokról stb. meggyőződés szeretessék. Ilyen határjárás azonban még sohasem volt. Most végre Kollár Károly gazdasági tanácsnok f. hó 27-én megkezdte azt. Kíváncsiak vagyunk az eredményre!

— **Pályázat üresedés nélkül.** A vármegye árvászéki elnöksége még meg se üresedett, sőt azt se lehet tudni, hogy mikor fog megüresedni, mégis csodálatos módon már most mutatkoznak aspirációk ezen állás elnyerésére. Egy ilyen aspiráció legutóbb körlevél alakjában is látott napvilágot. Mi nem kutatjuk, hogy ez az idő előtti korteskedés a társadalmi morál szempont-

jából egyáltalán elbírálás alá esik-e és ha igen mi erről a közönség véleménye, csak azon meggyőződésünk akarunk kifejezés adni, hogy ha majd igazán betöltésre kerül a megye árvászéki elnöki állása, azt csakis a graduális promóció alapján lehet betölteni, vagy ha már külső emberre kerülne a sor úgy kizárólag dr. Hele Antal nyerheti el, mint akit a közügyek terén kifejtett számottevő értékes munkássága egyes nesen predesztinál arra, hogy akár a megye akár a város érdemeinek csakély elismerésül vezető hivatallal tiszteljen meg.

— **Párkány ingyen kövezete.** A szakminiszterium tudvalevőleg elhatározta, hogy a párkányonai utat állami kezelésbe veszi át. Az ut kiépítését már a tavaszon megkezdik és ennek folytán az utvonálnak Párkány községen átvonuló részét kikövezik az uttest folytatását pedig „állami” makadámmal fogják burkolni. A burkolási munkálatok már a tavasz folyamán megkezdődnek.

— **A „hang-os újságból.** A „Szabadság” holmi esibebehistorián elmélkedve Lipschitz József kir. aljárásbírákról megírta, hogy nevezett bíró ítéleteit nem lehet sikeresen megfeleltetni. Ez a szatira formába öltöztetett dícséret bizonyára az érdekelt bírót érinthette a legkellemetlenebbül, mert tudvalevőleg nincsen bíró a világon, akinek az ítéletét ne lehetne sikeresen feleltetni. Minek ártja bele magát a kis „hang-os” a bíróság belügyeibe. Ez a közönséget ép úgy nem érdekli, mint az hogy a csibék ketrecben vannak-e vagy az udvaron.

— **Esküdtszéki tárgyalás.** Már két ülészak mult el anélkül, hogy az esküdteket összehozták volna hivni. Február óta megyénk területén nem követtek el oly bűncselekményt, melynek elbírálására az esküdtszék illetékes. Mindenesetre örvendetes jelenség ez, s közbiztonságunk javulásáról tesz bizonyosságot s mint bünygyi statisztikánk egyik jelentős adata, megérdemli, hogy feljegyezzük. A november havi, két napra terjedő, f. hó 19-én kezdődő ülészak esküdtszéki két kisebb jelentőségű bűnygygyel foglalkoztak, melyeknek egyike megyei érdekű lévén, a tárgyalás lefolyását itt közöljük. Bánóczy József leányvári lakos földműves házat évekkkel ezelőtt felgyújtották. A gyújtogatás tettese sohasem derült ki, de Bánóczy Frank István ottani kovácsmesterre gyanakodott, a kivel állandó ellenségeskedésben élt. Az ellenségeskedést fokozta az a körülmény is, hogy a Bánóczyval hosszabb idő óta vadházaságban élő Grósz Ignácénak csibéit több ízben ellopták s Bánóczy a csibelopással is Frank Istvánt gyanúsította, F. év szeptember 9-én végre kitört Bánóczyból a bosszu ördöge. Alaposan bepálinkázott s ittas állapotában megleste a 70 éves Frank Istvánt, kit bajai okozójának vélt, hátulról orozva a földre rántotta, ütlegelte, csizmája sarkával rugdosta, taposta, mindaddig, míg a helyszínén megjelent szomszédok közbe nem léptek s a megvadult embert el nem távolították. A szenvedett sérülések következtében Frank István mellén és fején oly súlyos sérüléseket szenvedett, hogy 24 óra múlva behalt sebeibe. Bánóczyt az eset után nyomban letartóztatták s vizsgálati fogdába helyezték. Ezt a bűncselekményt tárgyalta az esküdtszék Szabó Elek kir. törvényszéki elnök vezetése mellett. Szavazóbírák voltak: Kövér Lajos és Sztráska György. Jegyző: Körmeny Alajos. Közvádló: dr. Bárdos Géza. Védő: dr. Weisz Miksa komáromi ügyvéd. Vádlott, ki 54 éves erőteljes ember, részben ittasságával, részben felindulásával védekezett, magát a cselekményt azonban beismerte. Az a gyanuja, mintha Frank István követte volna el az általa vitatott gyújtogatást és csirkelopásokat, a tárgyalás folyamán egyáltalán nem nyert

valószínűsítést. A kir. ügyész, ki ez alkalommal szerepelt először esküszék előtt, halált okozó súlyos testi sértés büntetével vádolta Bánóczy Józsefet, míg a védő védenca beszámíthatlanságát vitatta s a felmentés mellett plaidirozott. Az esküdtek egyhangulag bűnösnek mondták ki a vádlottat az inkriminált büncselekményben s a verdikt alapján a törvényszék őt 6 évi fegyházra ítélte. A kir. ügyész az ítéletben megnyugodott, míg a védő a büntetés enyhítése céljából semiségi panaszt jelentett be.

— **A Kath. Körből.** A kath. kör f. hó 24-én este a kör helyiségeiben élvezetes műorból összeállított Rákóczi-ünnepélyt tartott. Nagyszámú és előkelő közönség hallgatta végig az értékes műsorokat és úgyszólván vastapsokkal adózott a szereplők valóban műélvezetet nyújtó előadásának. Az estélyt egy melodráma vezette be, melyet Eincinger Ferenc szavalt nagy hatással, míg kíséretét Brenner Juliska művészi zongorajátéka képezte. Pecsner Margit a tőle már megszokott rutinnal énekelte egy kedves műdalt, majd Niedermann Bertike szavalt hatásosan és sikerült hanghordozással Erdősi egyik költeményét. Ezután Nemesszeghi és Brenner Juliska zene-tanárok hegedűn és zongorán játszották el ismert virtuozitásukkal Zsadányi Boka kesergőjét. — Az estély tulajdonképeni slágere a befejezésül előadott Liszt-féle Rákóczy induló volt, melyet két zongorán négy-négy kézzel Marosi Ferencné és Mattyasóvszky Marianna és illetve Meszéna Marianne és Szeesky Marianne játszottak le ügyes technikával és lelkes érzéssel. Az első kettést Zsakovecz a második párt pedig Brenner Juliska tanították be és pedig mint az eredmény mutatja mesteri módon. A hatásos műsort a kör szokott Katalin estélye követte hajnalig tartó táncal.

— **Változás a káptalani uradalomban.** A főkáptalan Dobó Jenő erdőgazdona a somogy-szobbi erdőgazdona-hoz helyezte át és egyúttal a zenyer és kiskomáromi uradalmak építészeti ügyének felügyeletével is megbízta.

— **Egy rugás következménye.** Még a nyár folyamán történt, hogy Ádám Mór gabonaügynök a zöldségpiac szováltás közben úgy megrugott egy terhes asszonyt, hogy ez idő előtt szült. A kir. ügyészség a B.k. 304. §-ába ütköző büntetést vádolta Ádámot és az ügy tárgyalása f. hó 25-én folyt le a komáromi kir. törvényszék előtt. A törvényszék beigazolt, hogy látta a büncselekményt mégis dr. Zwillinger Ferenc ügyvéd védelme után csupán 100 korona pénzbüntetésre ítélte Ádámot. Az ítélet jogerős.

— **Református papok egyesülete.** Az ország reform. lelkészeinek egy része Budapesten f. hó 22-én értekezletet tartott, s megalakítva az „Országos református lelkészi egyesület“-et. Ez egyesület hivatva lesz az egyházi és iskolai ügyek intenzívebb ápolására, továbbá oly intézkedések tételére, melyek a lelkészek anyagi helyzetét a közszükség és kor kívánalmai szerint biztosítsák. Az értekezlet erre 12 tagú végrehajtó bizottságot küldött ki, melynek feladatává tette, hogy a fent jelzett egyesület alapszabályait kidolgozza és az alakulás előkészületeit minden irányban megtegye. E tiszta hazaszeretettel megindult mozgalmat Székesfehérvár püspöke, Prohaszka Ottokár is helyénvalóan találta, ki e mozgalomról elismerőleg szólt. Ez emelkedett szellemű püspöknek, ki valódi lumen a római kath. püspöki kar egén, magas bírálata lesz az, mely lecsendesíti a vihart, eloszlatja a felleget, a mely már keletkezében volt. De így is kell tennünk, tartasuk

meg a jelszót: mindent a hazáért. Ha ellenség támad meg s kiver bennünket házainkból, hitünket vallásunkat magunkkal visszük, de ha elvesztjük hazánkat, elvesztünk vele mindent s azt visszaszerezni többé nem lehet.

— **Uj ítélőtáblai bíró.** Ó felsége, a király Proszk János győri törvényszéki bírót a győri kir. ítélőtáblához bírónak nevezte ki.

— **Uj vasut a szomszédban.** A szob-márianosztrai keskeny vágányú helyi érdekű vasut közgazgatási bejárást október hóban tartották meg. A vasut a magyar királyi államvasutak Szob állomásánál kezdődik, majd a szob-ipoly-sági törvényhatósági utat metszve, annak, valamint később a szob-márianosztrai községi útnak jobb oldalán haladva, Márianosztra végállomásig vezet. Az állomások a következők: Szob átrakodó állomás Szob rendező állomás, Feketebánya rakodó állomás és Márianosztra végállomás

— **Katalin estély.** Az Esztergomi Önálló Iparosok Dalköre szövetkezve az Esztergomi Polgári egyesülettel f. hó 25-én igen sikerült „Katalin“-estélyt rendezett a „Magyar Király“ termeiben. Nagy közönség előtt folyt le az élvezetes műsor, melynek fénypontja természetesen az a duett volt, melyet Csukás Etelka és Taky Gyuláné énekelte a „Szultán“ operettből. A művészi előadott kettős, valószínű extázisba hozta a hallgatóságot. Nagyban hozzájárultak a program sikeréhez a dalkör által előadott változatos énekszámok. A közönség színi nem akaró tapsban fejezte ki elismerését a közreműködőknek. A műsort virradtig tartó tánc fejezte be.

— **Adózók figyelmébe.** Az 1905. évben a házbér és házosztályadó 1905. 1906. és 1907. évekre, vagyis 3 évre vettetés ki, tehát a házadó kivétel 1907. évre is érvényes, kivéven ha időközben a tulajdonos személyében vagy a házadó alapon változás állt be, és pedig: 1. ha a múlt évben házosztályadó alá felvett ház vagy annak egy része újabban bérbeadott vagy 2. ha múlt évben házbéradóval megrótt ház, vagy annak egy részére nézve a bérleti viszony megszűnt, 3. ha ideiglenesen adómentes házra nézve ezen mentesség egészben vagy részben lejárt, végre 4. ha a múlt évben újból épült ház forog kérdésben, ez esetekben újabb bejelentés adandó be, illetve újabb házbér vallomás nyújtandó be az 1907. évi házadó kivétel céljából. Figyelmeztetnek tehát a háztulajdonosok és a megbízottak, hogy a fenti esetek bármelyike előfordult esetén a saját jól felfogott érdekükben is, de az 1883. XLIV. t.-c. 15., 100. és 101. §-ai és az 1868. évi XXII. t.-c. 22 §-a értelmében kirovandó pénzbüntetés terhe mellett bejelentésüket, illetve helyesen a valóságának megfelelően kitöltött házbér vallomásukat f. hó 26-tól számított 15 nap alatt az adópenztári hivatalnál okvetlenül nyujtsák be, a hol a szükséges irlepek díjtalanul szerezhetők be. Nem adandó be újabb házbérvallomás oly esetben, amidőn a múlt évben házbéradóval megadóztatott lakás a folyó évre élvezett több vagy kevesebb lakbér bejelentését csózza.

— **Önképzőkori élet a tanítóképzőben.** Az esztergomi érseki tanítóképző intézet önképzőköre f. hó 25-én d. e. 9 órakor tartotta rendes gyűlését, melyet a lelkes ifjuság szavaltatai és részben az önképzőkori zenekar tett változatos á. A bő tárgysorozatból kiemeljük a következőket: 1. Cinka Panna nótája. Előadta nagy gyakorlottsággal az önképzőkori zenekar. 2. „Egy kedves ember“ monolog. Előadta Bánfi J. II. é. n. 3. Levél egy kibujdosott barátomhoz. Tompa Mihály e gyönyörű költeményét Banga János III. é. n. szavaltta el. 4. Tercet. I. hegedűn Becsák Antal IV. é. n., II. hegedűn Kovács

József III. é. n. s harmóniumon pedig Herceog József IV. é. n. kísérte. — 5. Herodes álma. Milbich Tamás e szép költeményét Rieperger Károly IV. é. n. szavaltta. 6. Egy gondolat bánt engemet. Előadta Hajós János III. é. n. 7. Vörösmarthy Mihály „Jóslatát“ Toth Lajos II. é. n. szavaltta. Az ülés az önképzőkori zenekar indulója zárta be.

— **Hurokra került „pincészek.“** A határban sűrűn megismétlődő pincebetörések tetteseit sikerült elfogni a rendőrségnek. A mezőőrök természetesen sohse fogták volna el őket. A rendőrkapitány látván a mezőőrök tehetetlenségét, megbízta Modróczy rendőrelőret a nyomozással. Az ügyes rendőr f. hó 21-én éjjel éppen munkaközben csípte el a jó madarakat, kiknél nyomban házkutatást is tartottak és nagymennyiségű lopott holmit találtak lakásukon felhalmozva. A tettesekre már eddig is több betörést bizonyítottak rá.

— **Pénzlelet Unyon.** Unyról jelenti tudósítónk, hogy ott a temető árkaiban végzett ásatások közben egy kis agyagedényt találtak, mely színültig volt telítve különböző régi ezüst-pénzekkel. A régiségek a községi előjáróság megküldötte az alispáni hivatalnak, amely az országos fémbeváltó és fémjező hivatalhoz juttatta. A fémjelző hivatal most megküldötte a régiségek ellenértékét 13 k. 90 f. a vármegye alispánjához, aki ezen összeget a jogosítottak közötti szétosztás céljából megküldötte Uny község előjáróságának.

x **Nagy választéku cukorkáit Mikulás és karácsonyi alkalomra** ajánlja Korentsy Mihály csemege különlegességek kereskedése Esztergom Kossuth Lajos (Buda) utca. Vidéki megrendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek. — Cukorkák és déligyümölcsök csinos kartonokban már 70 fillértől kaphatók. — Nagy választék tea-süteményekben.

— **A vig színpad** varieté előadásokat fog tartani. December hó 1. 2. és 3-án a fűdő szálloda nagytermében. Kiséri Nándor közkedvelt kómikó vezetésével. Kiséri f. év augusztusban itt volt és úgy ő mint társulata, kinyerte a közönség tetszését. Jelenleg a híres törpe komikus (Colibri herceg) Bányai is vele van, valamint: Revere Prospero híres hangszer-utánzó és még 4 nemzetközi énekes és táncosnő, így hát a varieté előadások igen mulatságosnak és érdekesnek ígérkeznek.

x **Megrendelések után hideg felvágottak** sonkából, legfinomabb különféle kábászokból, valamint gardinettek, különleges déligyümölcsökből, szalon cukorkákból és finom bombonokból a legizlésebben állítatnak össze. — Különféle csemege sajtok, konzervált és pácolt halak, különféle konzervált főzelékek u. m. *cukorborsó és zöldborsó* már 50 filléres dobozokban kaphatók Korentsy Mihály csemege különlegességek kereskedésében Esztergom, Kossuth Lajos (Buda) utca, Fuhrmann-féle ház.

Mily óriási a különbség

oly otthonban, hol a gyermekek nem betegesek, nem gyöngék és nem idegesek, hanem egészségesek, boldogok és állandóan jó kedélynek örvendenek. A gyermekek gyógyítására és egészségben tartására egyike a legjobb szernek az alphasphorsavas és ész nátron hozzáadásával készülő Scott-féle Emulsio, mely rendkívül erősítő és gyogyerejével a gyermeket gyorsan juttatja erőteljes egészséghez. — A Scott-féle Emulsio kellemes édes ízű, minélfogva könnyen bevehető és mivel egyúttal feltétlenül könnyen emészthető is, az étvágyat gerjeszti és az összes emésztési szervek működését rendezi, hatásának erejében okvetlenül messze felülmúlja a közönséges csukamájolajat.

A Scott-féle Emulsio valódiságának jele a „hátán nagy csukahalat vivő halász“ védjegy.

Ezen lapra való hivatkozással és 75 fillér levélbélyeg beküldése ellenében mintával bérmetve szolgál:

Dr. BUDAI EMIL „Városi gyógyszerára“
BUDAPEST, IV., VACZI UTCZA 34/30.
Egy eredeti üveg ára: 2 K. 50 f.
Kapható minden gyógyszerárban.

Felelős szerkesztő és laptulajdonos: GERENDAY JÓZSEF.